

RAZBIJAČ MITOVA

BORBA PROTIV TEŠKOG I ORGANIZIRANOG KRIMINALA: MEĐUNARODNA SURADNJA ILI LOKALNI PRISTUPI?

Organizirani kriminal pomalo je zbunjujući koncept. Može imati više značenja, ovisno o tome koga pitate. To se odražava u Europskoj kaznoj politici u kojoj definicije nisu uvijek jasne i prioriteti su se promijenili. Ono što je očito jest da je organizirani kriminal postao kvazisinoim za teški međunarodni kriminal. To može dovesti do ideje da je organizirani kriminal nešto čime bi se trebali baviti strateški akteri na visokoj razini. Međutim, organizirani kriminal ukorijenjen je i na lokalnoj razini i ima lokalni učinak. Lokalni sprečavatelji i policijski službenici imaju važnu ulogu u sprječavanju i suzbijanju lokalnog kriminala.

ORGANIZIRANI KRIMINAL, TEŠKI KRIMINAL, MEĐUNARODNI KRIMINAL

Organizirani kriminal ključni je koncept kaznene politike i sprječavanja kriminala, ali nije uvijek jasno što točno čini organizirani kriminal. Na međunarodnoj sceni mnoge ključne institucije i dokumenti uključuju jedan atribut ili više njih, a kojima se objašnjava riječ organizirano ili se sužava njezin smisao. Na globalnoj razini, tu je Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.¹ Na razini EU-a već smo dugo zadovoljni pojmom „organizirani kriminal” kao što se vidi u Akcijskom planu za borbu protiv organiziranog kriminala (1997.),² Okvirnoj odluci Vijeća o borbi protiv organiziranog kriminala³ i redovitim izvješćima o stanju organiziranog kriminala koja pripremaju države članice (od 1994.), koja su 2006. transformirana u Europolove procjene ugroze organiziranim kriminalom (OCTA).

EU je prije otprilike jednog desetljeća počeo dodavati i attribute, odnosno „teški” i „međunarodni”. EU je 2010. donio ciklus politike EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala.⁴ Od 2013. Europolove procjene ugroze organiziranim kriminalom zamijenjene su procjenama ugroze teškim i organiziranim kriminalom (SOCTA).⁵ Vijeće promiče „administrativan pristup sprječavanju i borbi protiv teškog i organiziranog kriminala” te je uspostavilo mrežu u tu svrhu.⁶ Europska komisija nedavno je objavila svoju Strategiju za suzbijanje organiziranog kriminala u kojoj se ističe „prekogranična i međunarodna dimenzija organiziranog kriminala” i navodi se da „organizirani kriminal djeluje na međunarodnoj razini” te se spominje nekoliko „teških kaznenih djela”.⁷ Sve u svemu, organizirani kriminal se često povezuje, ili čak poistovjećuje, s teškim kriminalom i međunarodnim kriminalom.

Ali što je organizirani, teški i međunarodni kriminal? Pojam „organizirani kriminal” ponekad se smatra neodređenim i beskorisnim.⁸ To je dobrim dijelom zbog činjenice da se organizirani kriminal može odnositi i na pitanje tko, tj. kriminalne organizacije, i na što, tj. vrste kaznenog djela i način djelovanja uobičajen za određene kriminalne pojave.⁹

Ipak, pomak prema teškom kriminalu u politici EU-a bio je dobro prihvaćen. Teški zločin ne definira se u smislu organizacije ili aktivnosti, nego u smislu štete prouzročene tim kriminalom.¹⁰ Ključno pitanje postaje je li kriminal dovoljno težak da bi se njime bavilo na nadnacionalnoj razini. Europolovim riječima: „Teški kriminal odnosi se na kriminalnu aktivnost za koju se smatra da o njoj treba izvijestiti, a koja nije u skladu s definicijom OKS-a [organizirane kriminalne skupine] utvrđenom u Okvirnoj odluci iz 2008. De facto se odnosi i na pojedince koji djeluju samostalno ili pojedinačna djelovanja”.¹¹ Time se odražava činjenica da se mnoge teške zločine čine neorganizirani kriminalci.¹² Seksualno iskorištavanje djece od strane osobe poznate žrtvi primjer je kaznenog djela koje je očito teško, ali nije nužno organizirano. Više od dvadeset teških kriminalnih pojava osim organiziranog kriminala sada je u nadležnosti Europola uvijek kad je prisutan i međunarodni aspekt.¹³

Konačno, međunarodni kriminal možda nije toliko jednostavan koliko se čini. Baš kao i organizirani kriminal, može se odnositi na kriminalnu aktivnost i kriminalnu skupinu. Možemo govoriti o međunarodnom kriminalu kad se kriminalna djela protežu na ili uključuju radnje u više od jedne zemlje. Tako je u slučaju nezakonite trgovine robom ili ljudima preko granice. O međunarodnom kriminalu možemo govoriti i kad se kriminalna skupina sastoji od članova iz više zemalja. Doista, dok se neke organizirane kriminalne skupine sastoje od članova iste nacionalnosti (bilo domaćih ili stranih), neki kriminalci obično surađuju s osobama drugih nacionalnosti. U Strategiji EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021.–2025. međunarodni kriminal odnosi se na oboje.¹⁴

Michael Levi: "Organizirani kriminal može značiti bilo što, od glavnih talijanskih kriminalnih skupina u elegantnim odijelima ili sicilijanskoj seljačkoj odjeći do trojice provalnika izrazito prijetećeg pogleda s poduzećem za čišćenje prozora od kojih svaki ima svoju ulogu tako što jedan čuva stražu, drugi je provalnik, a treći je perač novca. Ako bilo koji dio onoga čime se bave uključuje stranu zemlju, postaju međunarodni organizirani kriminalci".¹⁵

Neki su uputili kritike protiv dvosmislenosti pojmova poput organiziranog kriminala i načina na koji utječu na politiku. Napomenuli su da organizirani kriminal može biti kazneno djelo u kojem surađuju dvije osobe ili više njih, čak i samo za tu priliku.¹⁶ U Okvirnoj odluci Vijeća iz 2008. doista nije navedena definicija organiziranog kriminala, već je umjesto toga navedena definicija organizirane kriminalne skupine kojom je utvrđeno samo da je to suradnja najmanje dviju osoba u kriminalnoj aktivnosti.¹⁷ Neki kritičari žale zbog negativnog učinka koji konceptualna nedorečenost ima na politiku organiziranog kriminala, navodeći da je time stvoreno „široko područje na kojem kreatori politike i poduzeća mogu provoditi vlastiti program”.¹⁸

Kibernetički kriminal vrlo dobro prikazuje kako se terminologije organiziranog, teškog i međunarodnog kriminala isprepliću i ne mogu se jednoznačno primijeniti na određenu kriminalnu pojavu. Kibernetički kriminal uvelike se razlikuje u smislu štete koju uzrokuje, a time i težine djela. Usporedite, na primjer, zarazu zlonamjernom softverom, trgovinu drogom na darknetu i kibernetičke napade na kritičnu infrastrukturu. Kibernetički kriminalci mogu djelovati sami, biti dio organizacije ili pružati svoje usluge organiziranim kriminalnim skupinama.¹⁹ Sprječavanje i borba protiv kibernetičkog kriminala odgovornost je mnogih sudionika, od specijaliziranih međunarodnih organa za provođenje zakona do malih poduzeća i privatnih korisnika interneta koji bi trebali zaštititi svoje uređaje.²⁰ Internet i ljudsko upravljanje internetskom tehnologijom na neki su način promijenili organizaciju kriminala: dok je za počinjenje sofisticiranog kriminala tradicionalno bila potrebna određena razina strukture i organizacije, kibernetički kriminal i kriminal koji ovisi o kibernetici sve više provode male i vrlo labave mreže.²¹

MEĐUNARODNI ORGANIZIRANI KRIMINAL – MEĐUNARODNO ORGANIZIRANA RJEŠENJA?

Međunarodni organizirani kriminal nije nešto što lokalni ili čak nacionalni sudionici mogu samostalno riješiti. On zahtijeva međunarodne, usklađene napore za uspješno onemogućavanje i sprječavanje međunarodnih kriminalnih operacija i organizacija. U takvim međunarodnim suradnjama ključni su razmjena informacija i pristup njima. U Europi su sustavi razmjene informacija, poput Schengenskog informacijskog sustava (SIS), i platforme za suradnju, poput Europske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT), ključne za borbu protiv teškog i organiziranog međunarodnog kriminala.²²

Međutim, to ne znači da lokalni sudionici nemaju svoju ulogu u borbi protiv organiziranog kriminala. Postoji određena tenzija između prioriteta u području teškog i organiziranog kriminala utvrđenih u ciklusu politike EU-a s jedne strane i lokalnih prioriteta s druge strane. Uobičajena je pretpostavka da se organizirani kriminal odvija na međunarodnoj razini i da se njima najbolje bave nacionalni ili međunarodni strateški akteri na visokoj razini, a da bi se lokalni akteri trebali usmjeriti na lokalni neorganizirani kriminal.²³ Kreatori politike, često bez stvarne osnove, već dugo iznose tvrdnje o posebnoj prirodi i stalno rastućoj prijetnji od organiziranog kriminala, što je dovelo do široko rasprostranjenog uvjerenja da „na izvanredne prijetnje kriminala treba odgovoriti izvanrednim mjerama”.²⁴ Lokalni sudionici, pak, ponekad oklijevaju preuzeti odgovornost za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala.²⁵ Međutim, nekoliko je razloga zašto bi se tim vrstama kriminala trebali baviti i lokalni i regionalni sudionici, koji mogu znatno pridonijeti njihovom suzbijanju. Pogledajmo dva najvažnija razloga.

1. RAZLOG:

NIJE SAV TEŠKI I ORGANIZIRANI KRIMINAL MEĐUNARODAN

Ako smatramo da je organizirani kriminal namjerna kriminalna aktivnost za koju je potrebna suradnja više počinitelja, nije sav organizirani kriminal nužno međunarodan. U najnovijoj Europolovoj procjeni ugroze teškim i organiziranim kriminalom (SOCTA) procjenjuje se da je 65 % svih organiziranih kriminalnih skupina (OKS) sastavljeno od članova različitih nacionalnosti, što znači da se trećina sastoji od članova iste nacionalnosti.²⁶ Prema istom izvješću, više od 70 % organiziranih kriminalnih skupina aktivno je u više od triju zemalja²⁷; drugim riječima, četvrtina ih je aktivna samo u jednoj zemlji ili dvjema zemljama.

Možda se ne čini mnogo, ali Europolov naglasak je, naravno, uglavnom na međunarodnom kriminalu. Nije teško sjetiti se primjera organiziranih kriminalnih skupina čije je djelovanje ograničeno na jednu državu ili čak mnogo manja područja. Odmah pomislimo na ulične bande i bande mladih. Važan trend u EU-u jest rascjepkanost organiziranih kriminalnih skupina, što dovodi do povećanja broja skupina. Te manje skupine sve više poprimaju obliku uličnih bandi koje kontroliraju određeno, relativno malo (sub)urbano područje i regrutiraju stanovništvo tog područja.²⁸ Naravno, povezane su s međunarodnim kriminalom, ali prvenstveno su lokalnog karaktera. Zbog toga su ulične bande često uključene u raspačavanje opojnih sredstava, kontroliranje lokalnih tržišta opojnih sredstava, ali druge organizirane kriminalne skupine odgovorne su za veleprodaju.²⁹ Neki su čak tvrdili da je sav organizirani kriminal u biti lokalan, u smislu da organizirani kriminal proizlazi iz lokalnih trgovinskih odnosa koji ovise o zajedničkim lokalnim interesima.³⁰ Prednost obraćanja posebne pozornosti na lokalni organizirani kriminal jest to što pomaže premjestiti naglasak s potrage za neuhvatljivim međunarodnim sudionicima na sprječavanje lokalnog regrutiranja i zaštitu žrtava i susjedstva.³¹

Smanjenje učinka organiziranog kriminala lokalnim zajednicama

Prevladavajući pristup organiziranom kriminalu usmjeren na provedbu održava ideju međunarodnog kriminala na visokoj razini jer se usredotočuje upravo na te vrste kriminala. Međutim, pristup odozgo prema dolje koji uzima lokalnu štetu kao polazišnu točku otkrit će da je organizirani kriminal često izrazito lokalan.

Tim od šestoro ispitivača u Ujedinjenoj Kraljevini učinio je upravo to u trima četvrtima dvaju gradova.³² Utvrdili su ukupno petnaest organiziranih kriminalnih skupina i gradskih uličnih bandi. Nakon toga, ispitivanje kombiniranim metodama omogućilo je mapiranje aktivnosti skupina, njihovih organizacija, mehanizama regrutiranja i načina na koji se sve to odnosi na politike nadzora nad kriminalom.

Većina članova skupina rođena je i odrasla je u gradu u kojem su djelovali. Većina ih je stanovala u zajednici u kojoj su bili aktivni i bili su skloni kretati se i zadržavati u njoj, što je bio način vršenja kontrole. Regrutiranje, često kroz kriminalno iskorištavanje, uglavnom se odvijalo na lokalnoj razini. Skupine aktivne u seksualnom iskorištavanju pronalazile su na lokalnom području, ali i šire, žene i djevojke koje su iskorištavale. Sve u svemu, lokalne fizičke i društvene sredine bile su važne odrednice lokalnog organiziranog kriminala.

Ispitivači su zaključili da je za takve problema organiziranog kriminala potreban odgovor različitih tijela pod vodstvom lokalnih obavještajnih službi.

Potpuno izvješće dostupno je ovdje: <https://www.police-foundation.org.uk/publication/reducing-impact-organised-crime-local-communities/>

2. RAZLOG:

SAV ORGANIZIRANI KRIMINAL IMA LOKALNI UČINAK I OVISI O LOKALNIM UVJETIMA

Sav organizirani kriminal, međunarodni ili ne, u konačnici se odražava lokalno. Laboratorij za proizvodnju sintetičkih opojnih sredstava, na primjer, nalazi se na određenom mjestu, uzima struju od određenog poduzeća, odlaže svoj otrovni otpad na određeno mjesto i stvara rizike za zajednicu (kroz kemikalije ili požar).³³ Tržišta opijinih sredstava povezana su sa specifičnim lokacijama na koje duboko utječu: povećanim razinama nasilja, zlorabe opojnih sredstava, straha od kriminala i drugih neugodnosti kao što su odbačene igle.³⁴ Stoga, čak i ako se različiti dijelovi procesa (proizvodnja, krijumčarenje, prodaja) odvijaju u različitim zemljama, svaki od njih ima značajan lokalni učinak. Slično tome, žrtve međunarodne operacije trgovine ljudima mogu raditi u lokalnoj pravnici automobila.³⁵ Također se može dogoditi da organizirane kriminalne skupine peru svoju zaradu u različitim zemljama, ali postoji velika vjerojatnost da je novac zarađen uglavnom lokalnim kriminalnim aktivnostima.³⁶

Međutim, lokalna dimenzija organiziranog kriminala dopire dalje od neposrednog učinka kriminalnih radnji. Za organizirani kriminal ključno je stupanje u kontakt s drugim počiniteljima i sklapanje dogovora o suradnji. Taj postupak ovisi o lokalnom kontekstu, kako u pogledu vrsta mjesta na kojima se počinitelji sastaju (okruženja približavanja počinitelja³⁷), tako i u pogledu društvenih veza koje počiniteljima pomažu sresti druge supočinitelje i stvaraju prilike za počinjenje kaznenog djela (struktura društvenih prilika³⁸). Drugi aspekti lokalnog konteksta također pružaju prilike za organizirani kriminal ili ga mogu spriječiti: pravni, gospodarski, pravosudni, pa čak i geografski kontekst u kojem su kriminalne skupine aktivne određuju njihov pristup zalihama, njihove šanse za uspješno stavljanje nezakonite robe i usluga na tržište, njihove mogućnosti za ponovno ulaganje dobiti, kao i vjerojatnost da ih neće uhvatiti. Uočeno je, na primjer, da se tržišta opojnih sredstava u EU-u znatno razlikuju u pojedinačnim zemljama pa čak i unutar zemalja. Trgovina i upotreba smole kanabisa (hašiš) najviša je u Španjolskoj, gdje marokanski proizvod ulazi u EU, a prodaja krijumčarenih cigareta općenito je viša u područjima s nižim prihodima.³⁹ Naposljetku, organizirane kriminalne skupine „kulturološki su i kognitivno interagirane u lokalnu kulturu”,⁴⁰ čiji vrijednosni sustav čini pozadinu međugeneracijskog prijenosa kriminaliteta i regrutiranja.⁴¹

LOKALNE MJERE PROTIV TEŠKOG I ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Na temelju svega što je prethodno navedeno treba biti jasno da lokalni sudionici mogu i trebaju sudjelovati u borbi protiv teškog i organiziranog kriminala. Oni imaju vlastiti interes u borbi protiv *njihovog* organiziranog kriminala, jer mogu doživjeti povećanu razinu viktimizacije, regrutiranja, nasilja i neugodnosti povezanih s aktivnostima organiziranog kriminala, kao i povećanu razinu straha od kriminala.

Centraliziranje odgovora na organizirani kriminal na nacionalnoj ili čak međunarodnoj razini dovelo je do poboljšane suradnje u provođenju zakona preko granica, ali je preventivni i zaštitni učinak takvih pristupa usmjerenih na provođenje zakona ograničen. Važne strategije odozgo prema dolje, kao što su strategije praćenja novca i uhićenja glavnih vođa, ne uspijevaju ispuniti svoja obećanja i kao rezultat toga, uglavnom ne utječu na nezakonita tržišta (ili su se ona na njih prilagodila).⁴² Lokalna policija i tijela u dobroj su poziciji da mogu procijeniti i mapirati lokalna nezakonita tržišta i štete od organiziranog kriminala, ali lokalni obavještajni podaci često se izgube u „informativskom tsunamiju” do kojeg dolazi zbog međunarodne suradnje i razmjene informacija.⁴³

Učinkovito sprječavanje ovisi o detaljnim analizama problema povezanih s kriminalom, kakve mogu provesti samo lokalni sudionici.⁴⁴ Stoga lokalna iskustva i lokalni obavještajni podaci trebaju imati ključnu ulogu u borbi protiv organiziranog kriminala.⁴⁵

Pristup Sofielund

Pristup Sofielund izvrstan je primjer inicijative za sprječavanje organiziranog kriminala u zajednici koja se temelji na suradnji različitih agencija. Program je usmjeren na suzbijanje teškog kriminala u okrugu Sofielund grada Malmö, prvenstveno otvorenog tržišta opojnih sredstava, ali i na druge povezane probleme, kao što su (oružano) nasilje i neugodnosti u javnosti.

Pristup Sofielund obuhvaća cijeli niz mjera lokalnih sudionika i dionika, uključujući lokalni nogometni klub, sindikat stanara, poduzeća i tijela lokalne samouprave kao što su odjel za urbanizam i gradska policija. Suradnja različitih agencija poprima oblik u mrežnom udruženju po uzoru na okruge za unapređenje poslovanja (BID). Konkretno mjere uključuju niz situacijskih mjera, kao što su pojačano patroliranje i videonadzor, uz niz inicijativa socijalne prevencije koje su usmjerene na mlade koje regrutiraju ili iskorištavaju organizirani kriminalci.

Istraživači su pratili i ocijenili pristup. Uočili su znatno smanjenje kriminala i osjećaja nesigurnosti na tom području.

Pristupu Sofielund dodijeljena je 2019. Europska nagrada za sprječavanje kriminala.

Z više informacija o pristupu Sofielund vidjeti
<https://eucpn.org/document/sofielund-approach>

Pored toga, lokalna tijela trebaju imati aktivnu ulogu u onemogućavanju i sprječavanju organiziranog kriminala. Prevencija u zajednici i razvojna prevencija, koje su po definicije lokalne, važni su stupovi u borbi protiv organiziranog kriminala. Pomažu smanjiti uključivanje u organizirani kriminal, poboljšati otpornost zajednica na štetu i viktimizaciju te osigurati podatke za učinkovite policijske intervencije (npr. putem telefonskih linija).⁴⁶

Jedan od načina djelovanja lokalnih sudionika, kao i nacionalnih tijela koja nisu zadužena za provedbu zakona, jest administrativni pristup.⁴⁷ Definiran je kao „način sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe zakonske infrastrukture kroz suradnju između raznih agencija, razmjenom informacija i poduzimanjem radnji s ciljem postavljanja prepreka”.⁴⁸ Ne samo da se velik dio relevantnih informacija stvara na lokalnoj razini, već bi lokalne vlasti također trebale igrati ključnu ulogu u poduzimanju i koordinaciji djelovanja.

Lokalna (i nacionalna) tijela mogu iskoristiti svoje regulatorne ovlasti da spriječe organizirani kriminal. To se može učiniti na razne načine. Klasičan je primjer odbijanje izdavanja dozvole za otvaranje poslovanja (bara, salona za masažu, restorana) ili za prodaju alkohola na mjestu koje bi poslužilo kao paravan za kriminalnu radnju. Inspekcije kao što su inspekcija rada, inspekcija sigurnosti hrane i inspekcije sigurnosti od požara još su jedan alat koji se može upotrijebiti za onemogućavanje kriminalnih aktivnosti.⁴⁹ Organizirani kriminal često ovisi o lokalnim uvjetima i na lokalnim tijelima je da učine nešto po tom pitanju.⁵⁰

Lokalna tijela na dobrom su položaju da koordiniraju mjere protiv organiziranog kriminala. Intervencije koje se temelje na zajednici zahtijevaju doprinose različitih lokalnih službi (npr. škola, socijalne skrbi, lokalne policije), građana i poduzeća. Prevencija u zajednici važna je jer ima potencijal smanjiti regrutiranje u organizirani kriminal.⁵¹ Upravljanje tim suradnjama i njihovo usklađivanje s administrativnim intervencijama različitih agencija kao i djelovanjima (nacionalne) policije i tužitelja mogla bi biti uloga lokalnih tijela. Ona se prikladno nalaze u središtu svega i obično su blisko upoznata s načinom na koji su problemi s organiziranim kriminalom prikazani u

okruženju. Međutim, čak i u pristupima koji nisu usklađeni na lokalnoj razini, lokalno je djelovanje često preduvjet uspješnosti. U kampanjama na razini EU-a, kao što su one koje EUCPN uspostavlja u okviru EMPACT-a, nacionalni i lokalni sudionici preuzimaju veći dio distribucije materijala kampanje.

ZAKLJUČAK

Organizirani kriminal često se poistovjećuje s teškim i međunarodnim kriminalom. Prevladavajući stav o „međunarodnom organiziranom kriminalu” podigao je organizirani kriminal na nacionalnu ili međunarodnu razinu, gdje postaje središte politika koje su pretežno usmjerene na provođenje zakona. No nije sav teški i organizirani kriminal međunarodan. Što je možda još i važnije, sav organizirani kriminal ima lokalni učinak u smislu štete i regrutiranja. Slijedom toga, najbolji odgovor na teški i organizirani kriminal jest integrirani pristup koji kombinira i reaktivno policijsko djelovanje i sprječavanje, i u kojem međunarodni, nacionalni i lokalni sudionici obavljaju svoj dio. Doista, lokalna tijela imaju svoju ulogu u borbi protiv organiziranog kriminala. Nalaze se u povlaštenom položaju u kojem politike koje se temelje na provedbi zakona dopunjuju preventivnim i zaštitnim pristupom. Lokalna tijela često raspolažu ključnim informacijama o problemima s organiziranim kriminalom. Također su u idealnom položaju za upravljanje partnerstvima s različitim agencijama. Kao takva, imaju potencijal smanjiti regrutiranje, kao i izrazito konkretne štetne učinke organiziranog kriminala u lokalnim zajednicama.

Bilješke

- 1 Ujedinjeni narodi, UNTOC: Konvencija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, New York, 2000., https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVI-II-12&chapter=18&clang=_en.
- 2 Vijeće Europske unije, Akcijski plan za borbu protiv organiziranog kriminala, Bruxelles, 28. travnja 1997., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:51997XG0815>.
- 3 Vijeće Europske unije, 2008/841/PUP: Okvirna odluka Vijeća o borni protiv organiziranog kriminala, Bruxelles, 2008., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841>.
- 4 Vijeće Europske unije, Zaključci Vijeća 15358/10: Stvaranje i provedba ciklusa politika EU-a za organizirani i teški međunarodni zločin, Bruxelles, 2010.; Europol, Ciklus politike EU-a - Empact, <https://www.europol.europa.eu/empact> (pristupljeno 9. travnja 2020.).
- 5 P.C. van Duyne i T. Vander Beken, The Incantations of the EU Organised Crime Policy Making, *Crime, Law and Social Change* 51:2 (2009.), 261.-81., <https://dx.doi.org/10.1007/s10611-008-9153-1>.
- 6 Vijeće Europske unije. 9935/16: Zaključci Vijeća o administrativnom pristupu sprječavanju i borbi protiv teškog i organiziranog kriminala, Bruxelles, 2016. Mreža je Europska mreža o administrativnom pristupu za suzbijanje teškog i organiziranog kriminala (ENAA): <https://administrativeapproach.eu>.
- 7 Europska komisija, COM(2021) 170 final: Strategija EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021.–2025., Bruxelles, 2021.
- 8 L. Paoli i T. Vander Beken, Organized Crime: A Contested Concept, in: L. Paoli (Ed.), *The Oxford Handbook of Organized Crime*, Oxford: Oxford University Press, 2014., 13.-31.
- 9 F.E. Hagan, "Organized Crime" and "Organized Crime": Indeterminate Problems of Definition, *Trends in Organized Crime* 9:4 (2006.), 127.-37., <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-006-1017-4>.
- 10 N. Dorn, The End of Organised Crime in the European Union, *Crime, Law and Social Change* 51:2 (2009.), 283-95, <https://dx.doi.org/10.1007/s10611-008-9156-y>; L. Paoli, How to Tackle (Organized) Crime in Europe? The EU Policy Cycle on Serious and Organized Crime and the New Emphasis on Harm, 22:1 (2014.), 1.-12., <https://dx.doi.org/10.1163/15718174-22012036>.
- 11 Europol, Procjena ugroze teškim i organiziranim kriminalom EU-a, Hag: Europski policijski ured, 2013., 43., <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2013>.
- 12 M. Levi i M. Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique, *Crime, Law & Social Change* 41. (2004.), 399.
- 13 Vijeće Europske unije, 2009/371/PUP: Osnivanje Europskog policijskog ureda (Europol), Bruxelles, 2009., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=celex:32009D0371>; Europski parlament i Vijeće Europske unije, Uredba o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol), Bruxelles, 11. svibnja 2016., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX:32016R0794>.
- 14 COM(2021) 170 final.
- 15 M. Levi, The Organization of Serious Crimes for Gain, in: M. Maguire, R. Morgan, i R. Reiner (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology*, Oxford: Oxford University Press, 2012., 597.-8.
- 16 Ibid.; Paoli, How to Tackle (Organized) Crime in Europe? The EU Policy Cycle on Serious and Organized Crime and the New Emphasis on Harm, 3; H. Carrapico, Analysing the European Union's Responses to Organized Crime through Different Securitization Lenses, *European Security* 23:4 (2014.), 611, <https://dx.doi.org/10.1080/09662839.2014.949248>.
- 17 2008/841/PUP, čl. 1.
- 18 J. Janssens i A. De Vos, European Union: Organised Crime Policies, Politics and the EU, in: F. Allum i S. Gilmour (Eds.), *Handbook of Organised Crime and Politics*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019., 437.-54.
- 19 R. Leukfeldt (Ed.), *Research Agenda: The Human Factor in Cybercrime and Cybersecurity*, Hag: Eleven International Publishing, 2017., poglavlja 4. i 5.
- 20 Ibid., poglavlje 7.
- 21 A. Lavorgna, Organised Crime Goes Online: Realities and Challenges, *Journal of Money Laundering Control* 18:2 (2015.), 158, <https://dx.doi.org/10.1108/JMLC-10-2014-0035>.
- 22 Usp. COM(2021) 170 final.
- 23 Usp. Levi i Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique.
- 24 H.-J. Albrecht, Police, Policing and Organised Crime: Lessons from Organised Crime Research, *European Police Science and Research Bulletin special conference issue nr. 2* (2017.), 2009., <https://dx.doi.org/10.2825/13491>.
- 25 R. Crocker, S. Webb, M. Skidmore i sur., Tackling Local Organised Crime Groups: Lessons from Research Intwo UK Cities, *Trends in Organized Crime* 22:4 (2019), 443, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-018-9335-x>.
- 26 Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment: A Corrupting Influence, Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2021., 19., <https://dx.doi.org/10.2813/02362>.
- 27 Ibid.
- 28 M. Riccardi, Soc Infiltration in Europe: An Overview, u: E.U. Savona i M. Riccardi (Eds.), *Mapping the Risk of Serious and Organised Crime Infiltration in Europe*, Milano: Transcrime, 2018., 55.-6.
- 29 Usp. Ministarstvo unutarnjih poslova, Working with Young People to Prevent Involvement in Serious and Organised Crime, Paket alata, London: Ministarstvo unutarnjih poslova, 2021., 4., <https://www.gov.uk/government/publications/help-young-people-avoid-involvement-in-serious-and-organised-crime>; R. McLean, J.A. Densley, i R. Deuchar, Situating Gangs within Scotland's illegal Drugmarket(S), *Trends in Organized Crime* 21 (2018.), 147.-71., <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-017-9328-1>.
- 30 D. Hobbs, Going Down the Global: The Local Context of Organised Crime, *The Howard Journal of Criminal Justice* 37:4 (1998.), 407.-22., <https://doi.org/10.1111/1468-2311.00109>.
- 31 Crocker i sur., Tackling Local Organised Crime Groups, 443.
- 32 Ibid., 433.-49. Za potpuno izvješće vidjeti R. Crocker, S. Webb, S. Garner i sur., *The Impact of Organised Crime in Local Communities*, London: Policijska zaklada, 2017., https://www.police-foundation.org.uk/2017/wp-content/uploads/2017/10/oc_in_local_communities_final.pdf.
- 33 EMCDDA i Europol, Izvješće o tržištima droga u EU, Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2019., 18 i 24.
- 34 R. Lupton, A. Wilson, T. May i sur., *A Rock and a Hard Place: Drug Markets in Deprived Neighbourhoods*, London: Ministarstvo unutarnjih poslova, 2002.
- 35 P. Villettaz, M. Killias, i I. Zoder, The Effects of Custodial Vs. Non-Custodial Sentences on Re-Offending: A Systematic Review of the State of Knowledge, *Campbell Systematic Reviews* 2:1 (2006.), osobito studija slučaja „Donut”, <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2006.13>.
- 36 Levi i Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique, 401.
- 37 M. Felson, The Process of Co-Offending, *Crime Prevention Studies* 16 (2003.), 149.-68.; M. Felson, The Ecosystem for Organized Crime, HEUNI-jevi dokumenti br. 26, Helsinki: HEUNI, 2006., 9.-10.
- 38 E.R. Kleemans i C.J. de Poot, Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure, *European Journal of Criminology* 5(1) (2008.), 69.-98., <https://dx.doi.org/10.1177/1477370807084225>.
- 39 von Lampe, Organized Crime in Europe, 9.
- 40 A. Sergi i L. Storti, Shaping Space: A Conceptual Framework on the Connections between Organised Crime Groups and Territories, *Trends in Organized Crime* (2021.), 138, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-021-09415-0>.

- 41 A. Sergi, Widening the Antimafia Net: Child Protection and the Socio-Cultural Transmission of Mafia Behaviours in Calabria, *Youth Justice* 18:2 (2018.), 149.-68., <https://dx.doi.org/10.1177/1473225418791420>; Europska mreža za sprječavanje kriminala, *Family-Based Crime: Background and Theory of Prevention*, Dio paketa alata o kriminalu u obitelji, Bruxelles: EUCPN, 2020., <https://eucpn.org/toolbox-familybasedcrime>.
- 42 C. Atkinson, S. Mackenzie, i N. Hamilton-smith, A Systematic Review of the Effectiveness of Asset-Focussed Interventions against Organised Crime, *What Works: Crime Reduction Systematic Review Series No. 9*, UK: College of Policing, 2017., https://whatworks.college.police.uk/Research/Systematic_Review_Series/Pages/default.aspx; J.M. Lindo i M. Padilla-Romo, Kingpin Approaches to Fighting Crime and Community Violence: Evidence from Mexico's Drug War, *Journal of Health Economics* 58 (2018.), 253.-68., <https://dx.doi.org/10.1016/j.jhealeco.2018.02.002>; B. Albrecht, Multicultural Challenges for Restorative Justice: Mediators' Experiences from Norway and Finland, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 11:1 (2010.), 210, <https://dx.doi.org/10.1080/14043851003616204>.
- 43 Vijeće Europske unije, 11657/08: Freedom, Security, Privacy: European Home Affairs in an Open World - Report of the Informal High-Level Advisory Group on the Future of European Home Affairs Policy ("the Future Group"), Bruxelles, 2008.; Usp. Levi i Maguire, *Reducing and Preventing Organised Crime*, 403.
- 44 Levi i Maguire, *Reducing and Preventing Organised Crime*, 408; Crocker i sur., *Tackling Local Organised Crime Groups*, 443.f
- 45 Albrecht, *Multicultural Challenges for Restorative Justice*, 216.
- 46 Usp. Levi i Maguire, *Reducing and Preventing Organised Crime*, 411.-3.
- 47 Za administrativni pristup pogledajte izvore koje je stavila na raspolaganje Europska mreža o administrativnom pristupu (<https://administrativeapproach.eu/>), uključujući Treći priručnik EU-a o administrativnom pristupu u Europskoj uniji, Bruxelles: ENAA, 2020., <https://administrativeapproach.eu/publications/third-eu-handbook>.
- 48 Ibid., 7.
- 49 Levi i Maguire, *Reducing and Preventing Organised Crime*, 413.
- 50 Za primjer ovisnosti organiziranog kriminala o lokalnim uvjetima vidjeti E.U. Savona, *Infiltration of the Public Construction Industry by Italian Organised Crime*, u: K. Bullock, R.V. Clarke, i N. Tilley (Eds.), *Situational Prevention of Organised Crimes*, Portland: Willan Publishing, 2010.
- 51 Levi i Maguire, *Reducing and Preventing Organised Crime*, 411.-2.

Citat

EUCPN (2021.). Razbijač mitova: Borba protiv teškog i organiziranog kriminala: međunarodna suradnja ili lokalni pristupi? Bruxelles: EUCPN.

Pravna obavijest

Sadržaj ove publikacije ne iskazuje nužno službeno mišljenje zemlje članice EU-a, kao niti bilo koje agencije ili institucije Europske unije ili Europske komisije

Autori/urednici

Stijn Aerts, službenik za istraživanje, tajništvo EUCPN-a.

Dio projekta „Europske mreža za sprječavanje kriminala i Europska mreža za administrativni pristup — Tajništvo EUCPN-a” — Tajništvo EUCPN-a, listopad 2021., Bruxelles

Uz financijsku podršku Programa prevencije i borbe protiv kriminala Europske unije
Europska komisija – Glavna uprava za unutarnje poslove

Kontakt: www.eucpn.org